

De kap in het RAI Theater hangt behoorlijk vol. | FOTO: © MIKE VAN GALEN |

Shrek de Mu

Shrek de Musical staat sinds half oktober in het RAI Theater in Amsterdam. Technisch supervisor Lykle Hemminga en eerste inspiciënt Siemen van der Werf vertellen over de totstandkoming. | DOOR: MAUD MENTINK |

sical

Producent Albert Verlinde Entertainment reisde tot nu toe bijna altijd langs de theaters met zijn musicals, maar bij Shrek was het duidelijk dat deze het beste op een vaste plek zou kunnen staan. Alleen al het decor zou zo groot worden dat het reisbaar maken ervan grote concessies met zich mee zou brengen. Een speelplek vlakbij trein en metro was de oplossing. Maar zie zo'n plek in Nederland maar

eens te vinden. Weinig theaters lenen zich voor een langere bespeling. Uiteindelijk sloot Verlinde een overeenkomst met het RAI Theater, waar Shrek sinds half oktober te zien is. Zakelijk gezien blijkt dit een goede keuze, zeker nu de voorstelling ook positieve recensies heeft gekregen. De kaartverkoop is zodanig dat Shrek al met drie maanden is verlengd tot half maart 2013. En het RAI Theater is voldoende flexibel om die verlenging mogelijk te maken. De vele congressen die in dezelfde zaal plaatsvinden gebruiken het voortoneel tot en met twee meter toneel achter Koperen Kees. Lykle Hemminga: 'Dat er naast de voorstelling ook congressen plaatsvinden is altijd een gegeven geweest. In overleg met de toneelmeester van het RAI Theater zijn daarom aanpassingen aan de set gedaan om een snelle ombouw mogelijk te maken.' Siemen van der Werf: 'De hele

om de grote decorstukken heen: bomen tot in de nok, een kasteel van zes meter hoog, een grote rotspartij van zeven meter breed en drie hoog, en het torentje waarin Fiona opgesloten zit vanuit twee verschillende perspectieven. Die grote stukken worden aangevuld met talloze decors die uit de kap komen en kleinere op de grond. Belangrijk voor het hele toneelbeeld is ook de brede schakering aan kostuums. Voor Shrek zijn ongeveer hondervijftwintig kostuums met de hand gemaakt. Voor Albert Verlinde Entertainment een van de grotere kostuumproducties.

Wielen en mankracht

Hoe krijg je al die decors het toneel op en weer af als de ruimte zo krap is? Bij musicals wordt graag gebruik gemaakt van een stagedeck om decorstukken geautomatiseerd over het toneel te laten bewegen.

'Uiteindelijk hebben we ervoor gekozen de decorstukken met mankracht te bewegen'

orkestbak staat bijvoorbeeld op wielen waardoor deze sneller op- en afgebouwd kan worden. Dit maakt dat we binnen een half uur kunnen ombouwen van voorstelling naar congres-modus.'

Start

Ruim een half jaar voor de première begon uitvoerend producent Brenda van 't Veer met een klein team van creatives aan de voorbereidingen van Shrek de Musical. De cast startte in september 2012 met repeteren in de Dutch Studio's in Amsterdam, in oktober begon de montageperiode in het RAI Theater. Maar aan die montageperiode ging al veel werk vooraf. Het RAI Theater heeft een groot voortoneel van vijf meter en een toneelopening van vijftien meter. Doordat Shrek zo breed speelt blijft in dit grote theater toch een relatief krap zijtoneel over van ongeveer vier meter. Voor een musical met zoveel decor is dat een logistieke uitdaging. De show bestaat uit 8 tot 10 verschillende sets, ieder met hun eigen sfeer en kleur. De toon wordt gezet door de led-horizonbatterij die de vier verschillende achterdoeken in alle denkbare kleuren verandert. Daarnaast kan het publiek niet

In dit geval werd dat, vanwege het gebrek aan ruimte op het zijtoneel, het volume aan decorstukken en natuurlijk met het kostenplaatje in het achterhoofd, al snel afgewezen. In plaats daarvan is gekozen voor een verhoogde geschilderde vloer van 4 cm dik met rails erin. Siemen van der Werf: 'Uiteindelijk hebben we ervoor gekozen de decorstukken met mankracht te bewegen. Het grappige is dat de show vanuit de zaal zo toch volledig geautomatiseerd lijkt omdat de technici zich vaak achter grote decorstukken kunnen verstoppen of doordat decorvakken in een rail hangen die vanaf het zijtoneel wordt bediend.' Veel decorstukken zijn stalen constructies met gemodelleerd piepschuim eroverheen. Het piepschuim is afgedekt met glasvezel dat met epoxyhars is gehard. Hierdoor zijn de constructies stevig en licht waardoor ook grote stukken vaak door één technicus bewogen kunnen worden.

Puzzel

Het productieteam heeft al vóór de montageperiode veel werk verricht. Uitgaande van de plattegronden en doorsnedes van het theater in combinatie met een aantal werkbezoeken is het decor helemaal ont- ▶

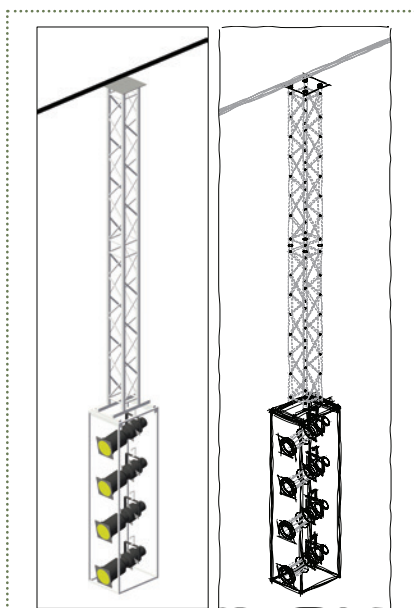
Shrek en Fiona hebben elkaar eindelijk gevonden.

FOTO: © ALBERT VERLINDE ENTERTAINMENT

worpen op het RAI Theater en wat daar qua ruimte mogelijk was, zonder dat daar grote artistieke concessies voor nodig waren. Er is constant gepuzzeld waar welk decorstuk kon staan tijdens iedere scène. Dat resulteerde in een kap die propvol hangt en een zij- en achtertoneel dat optimaal wordt benut. Lykle Hemminga: 'We hebben soms maar een paar centimeter speling tussen onderdelen die in de kap hangen en het gaat allemaal nét langs elkaar heen.' Om daar even later aan toe te voegen: 'Maar er hangt ook decor áán decor, omdat we niet genoeg ruimte hadden. De onderste delen halen we in de pauze eraf, zodat we na de pauze de bovenste kunnen gebruiken.' Elk decorstuk volgt iedere avond zijn eigen, goed doordachte weg. Siemen van der Werf: 'Veel decorstukken die we na de pauze niet meer gebruiken, zetten we tijdens de pauze in de laad- en losruimte. En zoals je ziet past deze grote rots precies in deze inham.' De twee grote bomen op het voortoneel dienen als manteaus, zodat het diepe voortoneel onderdeel wordt van de speelvloer. 'Hierdoor wordt het speelveld naar het publiek getrokken en hebben we achterop meer ruimte voor grote decorwisselingen tijdens een scène die voorop speelt,' zegt Lykle Hemminga.

Torens

'We staan hier gelukkig langere tijd en dat maakt het de moeite waard om sommige dingen goed op te lossen. Zo hebben we de dimmers op de zijbrug gezet en laten we alle bekabeling bovenlangs lopen in plaats van over de vloer,' zegt Hemminga. Over die kabelvrije vloer kan alles vrij bewegen. Maar wat als je lichtontwerper, in dit geval Marc Heinz, zijlicht wil gebruiken vanuit torentjes? Focus bedacht een constructie van boxtruss waar de lichttorens aan zijn

De lichttorentjes hangen aan een trek.

TEKENING: © FOCUS

gemonteerd. 'Ze hangen nu gewoon in een trek, met de bekabeling naar de zijbrug. Bij changementen trekken we ze naar boven, zodat ze niet in de weg staan,' zegt Siemen van der Werf. Door ook de monitorluidsprekers voor het toneel te verwerken in die truss wordt optimaal gebruik gemaakt van de ruimte in de kap.

Geluid

Met een vaste speelplek wist geluidsontwerper Michael Story ook wel raad. Hij ontwierp voor Shrek een 3D-geluidsontwerp. Om de twee meter hangt er in de zaal een luidspreker. Het doet denken aan een surround systeem zoals in een bioscoop, maar dan in het theater. Er is veel tijd besteed aan het geluidsbeeld en het balanceren van alle effecten. Tijdens de voorstelling zit je midden in de actie en de geluidseffecten zijn indrukwekkend. In de orkestbak zitten tien muzikanten. Je ziet tegenwoordig steeds meer musicals waarbij de muziek op een orkestband staat, op zich een goed alternatief voor een live band. Toch merk je dat live muziek meer lading en diepte geeft aan het geluidsbeeld.

Zware hoofdrol

Tijdens de montageperiode moesten, zoals altijd, sommige dingen worden aangepast. Het trekkenveld was te vol, decorstukken

Cast

De cast bestaat uit 24 personen: 4 hoofdrollen, 16 ensemble, 2 on-stage swings, 2 off-stage swings, 12 kids (2 per show).

Crew

10 muzikanten
10 technici Albert Verlinde Entertainment
3 technici RAI Theater
2 kleedsters
2 kap en grime
1 company manager
1 resident director
1 kinderbegeleider

Creatives

Producent/eigenaar
Albert Verlinde
Producent/algemeen directeur
Jeroen Dona
Regie
Eddy Habbema
Vertaling
Allard Blom
Choreografie
Martin Michel
Muzikaal supervisor/arrangementen
Ad van Dijk
Muzikaal leider/arrangeur
Marco Braam
Geluidsonwerp
Michael Story
Decorontwerp
Eric van der Palen

Kostuumontwerp

Arno Bremers
Lichtontwerp
Marc Heinz
Pruikenontwerp
Evelien Zonneveld en Nienke Algra
Maskerontwerp
Kevin van den Bergh
Uitvoerend producent
Brenda van 't Veer
Technisch supervisor
Lykle Hemminga

Leveranciers

Decor
Idee und realisation,
Van Dik Hout Decor
Licht
Focus Amsterdam BV
Geluid
Story Sound

Voor Shrek zijn honderdvijftientig kostuums met de hand gemaakt. | FOTO: © ALBERT VERLINDE ENTERTAINMENT |

moesten worden verplaatst en een aantal toneelbeelden bleek te leeg. Gelukkig konden de decorateliërs snel in actie komen en nieuwe decorstukken leveren. Verder verliep de montageperiode soepel zodat er voldoende tijd was voor het repeteren van de changementen. 'We hebben changementen waar we binnen dertig seconden een totaal nieuw beeld neer moeten zetten.

Het lastige is niet eens om alles op de juiste manier op het toneel te krijgen, maar dat het ook weer backstage op de juiste plek terecht moet komen,' zegt Van der Werf. Het meest opmerkelijke 'changement' is aan het einde van de voorstelling. Een kleedster, twee grimeurs en twee technici toveren Kim Lian van der Meij in dertig seconden om van de mooie prinses naar de

groene oger Fiona. Met z'n allen trekken ze haar een dikmaakpak aan, een kap over het hoofd, handschoenen aan en schmink op het gezicht. Onvoorstelbaar en in schril contrast met de twee uur dat Shrek in de schmink zit voordat hij het podium op gaat. Een geloofwaardige Shrek is essentieel voor deze musical, maar de grime maakt het een extra zware rol voor hoofd-

Materiaallijst licht

Bewegend Licht

- 24 Mac 3 Performance
- 14 Mac 700 Wash
- 6 Mac 250 Wash

Horizon ledarmaturen

- 34 SGM P5

Conventioneel Licht

- 38 Par + Scroller
- 36 ETC S4 26gr + Scroller
- 24 ETC S4 26gr
- 2 ETC S4 5gr

Rook

- 2 Aquafog 3300 Lowsmoke (droogijs)
- 1 MDG 3000 Max (hazer)
- 3 Martin Pro 2000 (effectrook)

Volgspot

- 2 Robert Juliat Ivanhoe 2,5 kW HMI

Control

- 1 Hog 3 & DP 8000

Materiaallijst geluid

Front of House

- 1 Digidesign Venue 108 inputs
- 1 Yamaha DM1000 (surround mixer) 16 inputs
- 2 Apple MiniMac i7 (surround effects, ambient reverbs)
- 2 MOTU 828 MK3

PA-systeem

- 32 JBL 4886 line array speaker
- 8 JBL 4883 subwoofer
- 4 EV X-line sub (RAI) voor FX sub
- 8 JBL VRX 928 frontfills
- 8 Crown I-tech HD 12000
- 2 Crown I-tech HD 5000
- 1 ATI audio AES distributie

Surround systeem

- 38 JBL 8320 surround speaker

Monitors

- 8 JBL 4892/60 2-weg actief
- 4 JBL VP7210/95

Wireless

- 30 Sennheiser zender 2000 series
- 4 Shure UR handheld

Draak van Monsterverbond

Voor de scène waar Shrek en Ezel tegen de draak vechten heeft Monsterverbond, een poppen- en locatietheatergezelschap uit Amsterdam, samen met Eric van de Palen een drakenpop gemaakt. Hier zien we de roze draak van 5 meter lang en 3 meter hoog op het achtertoneel hangen, naast de rekken met kostuums. Op het toneel komt de draak tot leven doordat vier acteurs de pop met behulp van stokken bewegen. De draak beweegt haar bek, knippert met haar ogen en wordt ingezongen door Berget Lewis.

rolspeler William Spaaij. Hij krijgt een kap over zijn hoofd van 5 kg foam, vijf protheses van siliconen en groene schmink op zijn gezicht. Dan krijgt hij ook nog een dikmaakpak aan, inclusief hals, en groene handschoenen. Het zware pak en de protheses op zijn hoofd maken de warmte en de inspanning op het toneel enorm vermoeiend. Backstage dus geen gekke sprongen maken, maar rustig op een stoel zitten en de energie kwijt op het toneel.

Kwaliteit

Omdat ze niet hoeven te reizen heeft de crew allerlei details kunnen aanpassen die de kwaliteit van de show verbeteren. 'We kunnen alles tot in de puntjes afwerken. Neem de bomen op het toneel, die zijn hier naartoe vervoerd in meerdere delen, maar omdat we hier voorlopig niet weg gaan hebben we besloten om de naden helemaal weg te werken,' zegt Lykle Hemminga. Een ander voorbeeld is de staaldraad waaraan Fiona op het einde kort de lucht

in vliegt. 'Op reis heb je niet in elk theater genoeg tijd om dat fatsoenlijk weg te belichten. Nu konden we de tijd nemen en zijn er veel mensen die het mechanisme niet meer zien.' Ook is er een soundbooth gecreëerd waar de cast rustig kan staan als zij op het zijtoneel koorpartijen moeten zingen. Iets waar je bij een reizende situatie vaak de tijd of ruimte niet voor hebt.

Verlinde heeft de rechten van Shrek gekocht van Dreamworks. Anders dan vaak het geval is bij musicals, waren de creatives vrij om binnen bepaalde kaders (Shrek moest wel groen zijn!) hun eigen draai te geven aan de vertaling en aan het ontwerp van decor, kostuums, licht en geluid. 'Die moesten wel worden goedgekeurd door Dreamworks,' zegt Lykle Hemminga, 'maar uiteindelijk hebben we geen concessies hoeven doen ten aanzien van onze artistieke plannen met deze musical.' ◀

Een van de grote bomen van twee kanten bekeken.

FOTO: © MIKE VAN GALEN